

GEMEENTE SCHERPENZEEL

MEMO

2021-30

datum : 30 maart 2021

aan : de Raad

van : het college van burgemeester en wethouders

onderwerp : Ontwikkeling uitgaven sociaal domein Wmo en Jeugdhulp

bijlage(n) : --

1. Inleiding

Binnenkort ontvangt u de jaarcijfers 2020. Zoals we al meldden via de firap en twee aanvullende memo's, zijn de uitgaven in 2020 verder gestegen. Naast uitgaven voor voorzieningen, betekende de stijging van de vraag ook dat we extra capaciteit moesten inzetten in het sociale team.

Eind 2019 signaleerden we al dat de uitgaven voor de Wmo en Jeugdhulp opliepen en zetten we extra beheersmaatregelen in (memo's 2019-67, 2019-80, 2020-64, 2020-73 en 2021-21).

In dit memo evalueren we de stand van zaken van de ingezette maatregelen en informeren we u over nadere maatregelen. Over het algemeen dient te worden opgemerkt dat niet alle maatregelen volgens plan konden worden uitgevoerd, door de coronacrisis in 2020.

In de 1^e firap zal een prognose worden gegeven van de stand van de budgetten voor 2021. De verwachting is dat de kosten voor 2021 niet lager zullen zijn dan de kosten in 2020. We sturen constant bij op de kosten van het Sociaal Domein, desondanks stijgen de budgetten conform de landelijke tendens.

2. Wet maatschappelijke ondersteuning

Wmo	Realisatie 2018	Realisatie 2019	2 ^e firap 2020	Prognose 2020	Begroting 2021
PGB Begeleiding	69.000	79.000	72.000	69.000	88.000
PGB HH	21.000	18.000	20.000	19.000	20.000
ZIN HH	400.000	434.000	525.000	621.000	530.000
Begeleiding	577.000	674.000	641.000	795.000	595.000
Woonvoorziening	125.000	112.000	107.000	128.000	65.000
Rolstoelvoorziening	47.000	66.000	64.000	61.000	56.000
Vervoersvoorziening	42.000	44.000	68.000	65.000	40.000
Totaal	1.281.000	1.427.000	1.497.000	1.758.000	1.394.000

In bovenstaande tabel wordt de kostenontwikkeling Wmo weergegeven over de jaren 2018-2019-prognose 2020. De oorzaken voor de stijging van de uitgaven voor de Wmo beschreven we in ons memo van november 2019 (2019-67) :

- Demografische ontwikkeling: meer zelfstandig wonende ouderen die een beroep doen op voorzieningen.
- Landelijk beleid: extramuralisering – ambulantisering, door de afbouw van GGZ plekken wonen meer kwetsbare inwoners (langer) in een zelfstandige woning.
- Landelijk beleid: de invoering van het abonnementstarief, waarin iedereen – ongeacht inkomen – hetzelfde lage tarief betaalt voor huishoudelijke hulp.
- Aanbestedingen (in 2020 waren dat Trapliften, Hulp bij het huishouden, Hulpmiddelen waaronder woonvoorzieningen, vervoersvoorzieningen en rolstoelen).
- De woningmarkt: Door krapte op de woningmarkt is de gemeente vaker genoodzaakt woningaanpassingen toe te kennen. Daarnaast stagneert de uitstroom uit woonvormen en er ontstaan onwenselijke woonsituaties met als gevolg dat meer ondersteuning ingezet moet worden voor het behalen van stabiliteit of het voorkomen van escalatie.
- De middelen die we ontvangen van het Rijk stijgen minder snel dan de uitgaven.

2.1. We zetten vanaf eind 2019 de volgende maatregelen in:

- Meer actieve regie door het sociale team, op basis van analyse van begeleidingszaken en beschermd wonen.
- In 2020 hebben we de kwaliteitsfunctie ingericht, waardoor we nu beschikken over betere sturingsinformatie. We hebben in het team ruimte gecreëerd voor meer regie, door tijdelijke uitbreiding van het team en specialisatie bij de consultants. Dit leidt tot meer kwaliteit in onze dienstverlening, maar er is weinig ruimte voor beheersing van de kosten. We zien vooral dat door de invoering van de Wvvgg per 1 januari 2020 het beroep op regie vanuit de gemeente door mensen met een ggz achtergrond is toegenomen.
- Andere indicatiestelling.*
We hebben werkbeschrijvingen opgesteld waarin de regiefunctie is uitgewerkt en evaluatie van indicaties zijn toegevoegd aan de werkwijze. Hierdoor is er meer grip op de uitgaven.
- Het ontwikkelen van beleid op gebruikelijke zorg en pgb's.*

Om dit mogelijk te maken, is in 2020 eerst de Verordening Wmo geactualiseerd. Daarna zijn nieuwe beleidsregels voor pgb's opgesteld. Dit gebeurde met enige vertraging, omdat de vele extra werkzaamheden als gevolg van de corona aandacht vroegen. De beleidsregels zijn inmiddels vastgesteld, het effect daarvan merken we pas in 2021. Op dit moment worden beleidsregels voor gebruikelijke zorg opgesteld.

e) *Woonvisie opstellen.*

De behoefte aan woningen voor uitstroom Beschermd wonen, maatschappelijke opvang, senioren en mindervaliden is meegenomen in de woonvisie. Dat wil nog niet zeggen dat er al meer doorstroom mogelijk is geworden.

2.2. Aanvullende maatregelen vanaf eind 2020

a) VNG werkgroep Toekomst Wmo

Regionaal zijn wij betrokken bij de werkgroep Toekomst Wmo die zich bezig houdt met de toekomstbestendigheid van de Wmo. Hierbij worden diverse ombuigmaatregelen nader uitgewerkt.

b) Regionale samenwerking ombuigmaatregelen

Diverse gemeenten in de regio hebben tekorten op de Wmo. We trekken samen met een aantal gemeenten, waaronder Nijkerk, samen op om in beeld te brengen wat de grenzen zijn van eventuele maatregelen om te kunnen bezuinigen.

c) Preventie

Projecten preventieakkoord:

- Signaleren hulp bij het huishouden: Aanbieders en gemeente maken een gezamenlijke signaleringskaart toegespitst op onze sociale kaart.
- Inclusief sporten en bewegen: Mensen die een kleine kans kennen op terugkeer in de maatschappij laten deelnemen aan sport en bewegen met als doel activeren en vergroten van de zelfredzaamheid.
- Sport voor senioren: Wij sluiten aan bij het landelijke programma de Doortrapgemeente en dragen bij aan veilig fietsen tot honderd.
- Onderwijs tegen eenzaamheid senioren: De onderwijsinstellingen van de gemeente werken samen om een structurele bijdrage te leveren aan het thema eenzaamheid onder senioren. Basisschoolleerlingen zijn hierdoor bewust van het grote aantal eenzame senioren in de gemeente en de rol die ze zelf kunnen spelen om iets voor hen te betekenen.
- Waardig ouder worden: Verbeteren van de ouderenzorg en daarmee de levensomstandigheden door samen met lokale partners te onderzoeken welke voorzieningen er zijn en het doorontwikkelen hiervan.

d) Pilot Time out voorziening

Vanaf 1 april 2019 is de Pilot Time out voorziening gestart samen met Barneveld en Ede. De doelstelling is om naast een sluitende aanpak een aanbod te creëren van tijdelijk opvang voor inzet respijtzorg waardoor opschalen duurdere zorg en ondersteuning voor de GGZ doelgroep niet nodig is. Hierdoor kunnen inwoners zelfstandig thuis blijven wonen en voorkomen wij duurdere vormen van begeleiding en zorg evenals calamiteiten en incidenten.

3. De jeugdhulp

Jeugdhulp	Realisatie 2018	Realisatie 2019	2 ^e firap 2020	Prognose 2020	Begroting 2021
Pgb	217.000	161.000	180.000	70.000	180.000
Veiligheid	83.000	147.000	180.000	210.000	120.000
Landelijk ingekocht	8.000	26.000	170.000	157.000	50.000
Ambulant	988.000	1.321.000	1.430.000	1.537.000	1.300.000
Verblijf	157.000	147.000	220.000	280.000	200.000
Covid-compensatie			60.000	37.000	
Nakomende facturen 2020			100.000	27.000	
Totaal	1.453.000	1.802.000	2.340.000	2.318.000	1.850.000

In bovenstaande tabel wordt de kostenontwikkeling jeugdhulp weergegeven over de jaren 2018-2019-prognose 2020. De prognose 2020 wijkt op de afzonderlijke deelgebieden af van de 2^e firap 2020, maar in totaal nadert de prognose het eerder gemelde uitgavenniveau in de 2^e firap. Gezien in totaal geen verdere overschrijding werd verwacht, is er geen aanvullende melding gedaan. Opvallend ten opzichte van de 2^e firap 2020 is de aanzienlijke daling van PGB-uitgaven en verder stijging van ambulant. Verder is de Covid-compensatie verrekend met later ingediende facturen en is het aantal nakomende facturen nader gespecificeerd naar zorgsoort. Bij deze tabel past nog de kanttekening dat we via de eerste Firap de budgetten in de Begroting 2021 bijstellen.

We verklaarden vanaf 2020 de kostenstijging in de jeugdhulp als volgt:

- Incidenteel meer uitgaven voor veiligheid.
- Incidentele stijging voor uitgaven zeer gespecialiseerde jeugdhulp (landelijk ingekocht).
- Stijging uitgaven ambulante jeugdhulp, in het bijzonder behandeling.
- Toename respijtzorg.
- Incidentele stijging van verblijfskosten

Hierin wijken we niet af van de landelijke trend, zij het dat de stijging in Scherpenzeel zich later voor doet dan elders in het land.

Bij de kostenstijging valt verder het volgende op:

- Een stijging van de inzet van 'behandeling', enerzijds omdat meer cliënten een aanvraag hebben gedaan, maar ook omdat de kosten per cliënt zijn gestegen. Dit komt overeen met het landelijke beeld. Na analyse van de stijging lokaal stelden we een vier ogen principe in op beschikkingen voor behandeling.
- Verdere stijging van de uitgaven voor begeleiding en ondersteuning, omdat meer cliënten daarvan gebruik hebben gemaakt.
- Daling van de GGZ-uitgaven, deels omdat een aantal dure trajecten beëindigd zijn, maar we denken ook dat de Specialist Ondersteuner Jeugd (SOJ) bij de huisartsen leidt tot een betere afweging over de inzet van jeugd ggz.
- De uitgaven voor kinderen in verblijf zijn gestegen, omdat pleegzorg is toegenomen en twee jongeren via crisis opgenomen moesten worden.

We zetten vanaf 2020 een aantal maatregelen in, deels als onderdeel van het lopende Regionale transformatie jeugdhulp en het lokale transformatieprogramma. U ontvangt binnenkort een tussenrapportage van het regionale programma.

3.1. Ingezette aanvullende maatregelen vanaf 2020

a) Actieve regie.

We werkten regionaal mee aan het ontwikkelen van een werkproces rond actieve regie. Onderdeel daarvan zijn afspraken met de jeugdhulpaanbieders. Lokaal is door het sociale team de sturing op regievoering geïntensiveerd en de ondersteuning door de kwaliteitsmedewerker versterkt.

b) Samenwerking met scholen

We startten de pilot onderwijs-jeugdhulp op de Wittenbergschool en koppelden consultants aan de basisscholen in onze gemeente. Tegelijkertijd specialiseerde de kwaliteitsmedewerker zich in scherpste op de grens tussen onderwijs en jeugdhulp. Dit kreeg vanaf het 4^e kwartaal van 2020 vorm.

c) Afwegingskader jeugdhulp – Wet langdurige zorg

Het afwegingskader is helder gecommuniceerd in het team en de kwaliteitsmedewerker is hierin geschoold. We screenen gericht op de vraag of er sprake kan zijn van langdurige zorg. De uitvoering vraagt extra inzet vanuit het sociale team.

d) Pilot Respijtzorg

Onder respijtzorg vallen begeleiding groep en logeeropvang. De inzet van respijtzorg duurt gemiddeld 33 maanden. De verwachting is dat door extra inzet te plegen op versterking van het netwerk, de duur van de respijtzorg verkort kan worden naar één jaar. De gemeenten Ede, Rhenen en Scherpenzeel doen mee aan de pilot. Evaluatie vindt plaats in de loop van 2021.

e) Casusanalyses

We startten in 2020 systematisch met het analyseren van de duurste casussen en opvallende ontwikkelingen. Het dashboard van de regio FoodValley stelt ons in staat om gerichte analyses te maken van de ontwikkeling van de uitgaven. Dit leverde het inzicht op dat het belangrijk is om samenwerking met Gecertificeerde instellingen te intensiveren omdat we zien dat zij vaak betrokken zijn bij dure casussen. Verder zien we dat soms zorg langdurig doorloopt. We evalueren gericht of hulp sneller kan worden afgebouwd, of een andere inzet vraagt.

3.2. Maatregelen vanaf begin 2021

a) Basis op orde.

We breidden de capaciteit in het sociale team voorlopig voor een jaar uit. Om de capaciteit voor regie vanuit het sociale team goed te benutten, moeten de consultants optimaal ondersteund worden vanuit de organisatie. De coördinator, de gedragsdeskundige, de kwaliteitsmedewerker en de beleidsmedewerkers werken samen om de consultants te ondersteunen op rolneming, wet- en regelgeving, beleidsmatige ondersteuning en ICT.

b) Lobby

In 2020 werd meer en meer duidelijk dat ondanks alle maatregelen die gemeenten treffen, de tekorten bij alle gemeenten oplopen. In regioverband

zetten we in op aandacht bij de landelijke politiek voor de nijpende situatie van gemeenten.

c) Pilot Buitenschoolse opvang plus

De BSO voor kinderen die een extra ondersteuningsbehoefte hebben, wordt nu volledig uit het jeugdbudget betaald, terwijl ouders voor BSO kinderopvangtoeslag kunnen aanvragen. We gaan in de pilot alleen de jeugdhulp (de 'plus') betalen. Daarvoor onderzoeken we de mogelijkheid om deze opvang in het dorp aan te kunnen bieden. Door corona is dit onderzoek stopgezet, omdat de kinderopvang in 2020 gedeeltelijk gesloten is geweest. Het onderzoek wordt in de loop van het tweede kwartaal weer opgepakt.

3.3. Tot slot

We toetsen de ingezette acties aan het landelijke rapport over de beheersing van uitgaven in de jeugdhulp, het AEF onderzoek. Onze conclusie is dat we de juiste maatregelen treffen. Graag gaan we in de raadsavond op 1 april met u en de meest betrokken partners in gesprek over de jeugdhulp. Dan zullen we ook verder ingaan op het verband tussen de beschreven maatregelen en de beschreven ontwikkelingen.

We denken met deze acties te doen wat mogelijk is om de uitgaven in het sociale domein te beheersen.